

[Jens P. Jensen.]

skal forelægges til revision i folketingsåret 1960-61. Da det imidlertid forventes, at loven indtil videre vil kunne virke, uden at der kræves ændringer i dens affattelse, foreslås det, at revisionsbestemmelsen opheves.

Det radikale venstre kan være enig heri og anbefaler lovforslaget.

Aksel Larsen: Jeg har ingen grund til at betvivle, hvad der er oplyst fra forskellig side om, at denne lov har virket efter sin hensigt, og at landbrugsministeren har truffet fornuftige dispositioner i medfør af de bemyndigelser, der er givet ham i loven. På den anden side finder jeg, at vi netop med hensyn til landbrugseksporten ved forskellige love har givet den højtærede landbrugsminister særdeles vidtgående bemyndigelser, og jeg synes, folketinget bør overveje, om det på den måde bør delegere sin myndighed til en minister, så det næsten bliver ministeren, der kommer til at lovgive. Mit parti vil i hvert fald være meget betænkelig ved at slette den pågældende bestemmelse om, at loven skal forelægges til revision i folketingsåret 1960-61. Det vil sige: hvis vi kan tale om tingene, kan vi måske ændre det til 1961-62 eller noget lignende; men at tage en revisionsbestemmelse totalt ud, sådan at loven automatisk løber videre, medmindre der i folketinget skulle opstå et flertal, der forlanger loven ændret, kan vi ikke være med til.

Jeg tillader mig derfor at henstille, om det ikke var praktisk, at vi så lidt på disse ting i et udvalg.

Landbrugsministeren (Skytte): Jeg er ikke i stand til at takke alle ordførerne for tilslutning, men må undtage dem, der ikke ønsker at medvirke til lovens ændring eller i hvert fald ikke ønsker at medvirke dertil i den form, loven vil få. Det er ganske rigtigt, at der for så vidt er tale om en bemyndigelseslov, men det er også rigtigt, at alle de erhverv, denne lov omhandler, har udtrykt ønske om, at den ikke ændres, og derfor fandt vi ingen grund til at foreslå, at der blev foretaget en revision. Skulle der fremsættes noget nyt lovforslag, skulle det være som den nugældende lov, og det

finder jeg, også efter debatten i dag, unødvendigt.

Til det ærede medlem hr. Aksel Larsen vil jeg gerne sige, at det står ethvert medlem af tinget frit for på et hvilket som helst tidspunkt at foreslå ændringer i love, selv om disse love ikke indeholder revisionsbestemmelser.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Chr. Thomsen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om handel med foder- og gødningsstoffer samt grundforbedringsmidler.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 139, fremsættelsen i tidenden sp. 40).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Teichert: Det af den højtærede landbrugsminister fremsatte lovforslag kan vel ikke give anledning til en større debat. Det er ledsaget af meget fyldige bemærkninger, der forklarer, hvorfor det er fremsat; og når Landbrugsrådet, Landsudvalget for Fjerkræavl og De samvirkende danske Andelsfjerkræslagterier er enige med den højtærede minister, kan vi som konsumenter kun være interesserede i den mest effektive kontrol med de foderstoffer, der anvendes i husdyrbruget, særlig til opfostring af kyllinger.

Eksporten af fjerkræ har jo haft en kolossal stigning i de senere år, og mange har ladet sig friste til store investeringer i denne nye produktionsgren. Derfor må man være interesseret i, at en u hensigtsmæssig anvendelse af de for den menneskelige organisme skadelige stoffer imødegås ved at få tilsætningen til foderstofferne under betryggende kontrol, og det er det, lovforslaget tilsigter.

[Teichert.]

Når man nu bliver enig om disse kontrolforanstaltninger mod misbrug af de omhandlede lægemidler, er det nærliggende at spørge den højtærede minister, om der er mulighed for på den anden side at sikre forbrugerne sunde og gode varer gennem en tilsvarende kontrol med levnedsmidlerne. Jeg tror, der er mange, der vil hilse en sådan kontrol med glæde.

Med dette par bemærkninger vil jeg gerne tilsige mit partis støtte til dette lovforslags gennemførelse.

Niels Eriksen: Vor eksport af slagtekyllinger har været meget stærkt stigende; vi eksporterede i fjor over 25 000 t, og vi venter en betydelig stigning af eksporten igen i år. Der er stor interesse ikke alene hos os, men i alle landbrugslande, for produktion af slagtekyllinger — det er jo en spise, som hensynet til den slanke linje gør eftertragtet — og det gælder derfor om, at vore producenter får så lige produktionsvilkår med dem, de skal konkurrere med, som det er muligt. Det har de ikke hidtil haft.

Da vi i 1955 behandlede forslaget om tillæg til den lov, det her drejer sig om, anførte jeg, at det var forkert, at slagtekyllingeproducenterne ikke fik mulighed for at drage fuld nytte af de nye sygdomshæmmende midler, som var fremkommet. Vi prøvede at få skabt en sådan ordning, at disse midler kunne iblandes under kontrol, men i stedet for fik vi den ordning, at de kunne købes, og at man så selv kunne tilsætte dem, og det har af mange grunde været uheldigt. Mange kyllinger har fået for meget af disse stoffer, og en del har fået for lidt, og især for de førstes vedkommende har man måttet nære ængstelse for, at de ikke sundhedsmæssigt var nogen god spise. Derfor hilser jeg med stor glæde, at vi nu virkelig får ordnet dette forhold, således at tilsætningen sker under kontrol på foderstoffabrikkerne. Dermed sikrer man sig, at der ikke bliver for store kvanta tilsat, og at køberne kan være sikre på, at der virkelig er, hvad der skal være. Det vil også rent arbejdsmæssigt betyde en stor fordel for kyllingsproducenterne.

Jeg har set, at sundhedsstyrelsen har visse betænkeligheder, men jeg tror, disse betænkeligheder vil bortvejres, når det hele bliver

sat i system. Selvfølgelig er vort parti indstillet på, at der skal være kontrol med levnedsmidlerne også på dette område, men det tror vi der bliver i medfør af denne lov. Jeg kan på mit partis vegne give tilslutning til det foreliggende lovforslag.

Niels Ravn: Det lovforslag, vi nu behandler, er en direkte følge af den udvikling, der har fundet sted først og fremmest inden for fjerkræavlens industrialisering af produktionen; man kan vel tilføje, at også for svineproduktionens vedkommende nærmer man sig industrialiseringen. Det er efterhånden en kendt sag, at tilsætning af visse lægemidler i rigelig mængde kan virke både sygdomsbekæmpende og for nogle vedkommende stimulerende på væksten. Derfor ser vi med velvilje på dette lovforslag. Loven vil betyde bedre og billigere produktion og tillige et produkt, der er bedre rent afsætningsmæssigt set. På den anden side har jeg noteret mig de betænkeligheder, sundhedsstyrelsen har givet udtryk for. Jeg kan i denne forbindelse ikke lade være med at erindre om, at det konservative folkeparti, da vi i 1958-59 gennemførte loven om et levnedsmiddelinstitut, pegede på nødvendigheden af mere effektive kontrolforanstaltninger på de områder, der havde relation netop til det, vi i dag behandler, og på skadedyrsbekæmpelsesområdet. Vi mente, at det ville man hurtigere nå frem til ved ikke, som man da gjorde det, at koble forskning og kontrol sammen. Vi håber, at vi, når nu dette lovforslag gennemføres og vi endvidere i løbet af samlingen får loven til revision, som den højtærede landbrugsminister har bebudet det, måske kan få at vide af den højtærede indenrigsminister, hvor langt man er med de kontrolforanstaltninger, der tillige skal sikre, at vi ikke får for meget af disse stoffer i vore levnedsmidler. Lige så vel som disse stoffer kan have en gavnlig virkning i beskedne mængder, kan de have en skadelig virkning, hvis de bliver tilsat i for store doser, og det ikke alene for dyrene, men også for konsumenterne, og det var ikke det, der var tilsigtet. Jeg skal med disse bemærkninger tilsige lovforslaget en velvillig behandling.

Jens P. Jensen: Ved fremsættelsen af dette lovforslag om ændring i lov om handel

[Jens P. Jensen.]

med foderstoffer m. v. er det anbefalet, at der åbnes mulighed for tilsætning af lægemidler til brugsfærdige foderblandinger. Jeg mener, det må være en større betryggelse, at blandingen foretages på fremstillingsstedet i stedet for som nu hos den enkelte producent, der selv skal købe de forskellige midler og blande dem i. Det anbefales af Landbrugsrådet, Fjerkræavlerforeningen og De samvirkende Andelsfjerkræslagterier, og jeg mener derfor at kunne anbefale lovforslaget til hurtig gennemførelse. Det vil medføre en arbejdsbesparelse og altså samtidig nedsætte udgifterne, og der vil blive skabt større sikkerhed for en bedre fordeling i foderet af lægemidlerne, hvorfor det radikale venstre vil anbefale lovforslaget.

Morten Lange: Det er vanskeligt at give sin tilslutning til dette ændringsforslag, fordi selve den lov, det ændrer, giver mulighed for tilsætning af lægemidler en gros til foderstofferne. Det er et forhold, som i stigende grad mødes med en hel række betænkeligheder.

Jeg har forstået lovforslaget sådan, at det vil, skal vi sige normalisere en begrænset tilsætning af en række lægemidler, og som sådan må det vel siges at være et fremskridt, men når man har læst sundhedsstyrelsens bemærkninger og i øvrigt tænkt sig lidt om, tror jeg faktisk, at man bliver klar over, at dette lovforslag formodentlig med fordel kunne tages tilbage, og at vi i stedet kunne give os til at se på det spørgsmål, om der findes en rimelig baggrund for denne iblanding af lægemidler i foderstofferne.

Hvis det var mennesker, det drejede sig om, hvis der var spørgsmål om tilsætning af disse lægemidler til havregryn eller corn flakes, er jeg sikker på, at sundhedsstyrelsens referat i sagen ville have fået en endnu skarpere advarende karakter, end tilfældet er her. Da det formodentlig er en kendsgerning, at en hel række af de tilsatte lægemidler går over i produkterne og før eller senere havner hos mennesker, er i virkeligheden betænkelighederne også hos spiserne ganske betydelige. Det er kun under det synspunkt, at vi meget snart får en tilbundsående revision af hele dette lov-

kompleks, at vi overhovedet kan drømme om i vort parti at tilsige så meget som en velvillig behandling. Det er strengt nødvendigt, at vi får denne sag taget op.

Det ærede medlem hr. Niels Eriksen talte om de lige vilkår. Jeg vil faktisk mene, at der måske er meget, der tyder på, at hvis vi tager ulige vilkår på en bedre videnskabelig basis, sikrer vi vor produktion i fremtiden ved at have indstillet os på produktionsformer, som ikke bygger på farlige hjælpemidler. Der er tit noget om, at man skal tage en tvivlsom eller vanskelig situation i et stykke tid for at være forud for andre, når tiden kommer. Jeg tror, man kan forudse med nogenlunde sikkerhed, at der ikke går mange år, før der vil være en almindelig international modvilje, for ikke at sige voldsom protest, mod en anvendelse af sådanne lægemidler i vid udstrækning, og jeg er temmelig sikker på, at vi vil stå os ved at indrette os på det. Når så den situation indtræder, er det os, der bedst ved, hvordan man undgår den slags tvivlsomme tilfælde.

Med disse ord kan jeg tilsige en meget begrænset velvilje over for lovforslaget, der som sagt betyder en normalisering af visse forhold, men hvor en meget mere vidtgående, meget mere præcis og meget mere, om jeg så må sige, konservativ lovgivning i høj grad må være på sin plads.

Arne Bertelsen: Af den højtærede landbrugsministers lovforslag vedrørende de fra erhvervsside fremførte ønsker om tilladelse til tilsætning af lægemidler, heriblandt antibiotika, til brugsfærdige foderblandinger synes det at fremgå, at denne tilladelse er påkrævet af hensyn til konkurrencedygtigheden med andre lande, specielt vedrørende slagtekyllinger.

Dette argument er naturligvis tungtvejende og kan ikke uden videre tilside sættes. Imidlertid er det vel det høje ting bekendt, at hospitalsvæsenet i Danmark som i andre lande, hvor antibiotika har været anvendt i større omfang, kæmper med alvorlige hospitalsepidemier forårsaget af antibiotikaresistente bakterier, særlig bakterier, som har udviklet en evne til at danne et penicillinødelæggende stof, penicillinase.

Kyllinger og grise opfører sig ikke prin-

[Arne Bertelsen.]

cipielt anderledes end mennesker, og man kan derfor forudse, at der efter tilsætning af penicillin, aureomycin og terramycin, som man bruger til foderblandinger, i løbet af nogle år vil fremkomme penicillinresistente bakterier også hos kyllinger og grise, og så vil vi få epizootier blandt husdyrene af større alvorlighed end de nuværende.

Den øjeblikkelige gevinst vil derved let på længere sigt blive forvandlet til tab. Sådanne ulykker er allerede forekommet i USA. I en guldamster- eller chinchilla-farm — det er verdens dyreste dyr — døde 50 dyr i løbet af 14 dage af en infektion med aureomycinresistente stafylokokker. Der er også opstået paratyfuslignende epizootier hos kyllinger. Den øjeblikkelige gevinst kan som sagt meget let på længere sigt forvandles til tab.

Hertil kommer, at man udsætter mennesker, som omgås foderblandingerne, for ikke uvæsentlige risici, idet det må betragtes som overvejende sandsynligt, at små, ikke-dræbende doser penicillin opelsker de penicillinresistente stammer. En landbruger, som efterhånden bliver penicillinresistent, får disse bakterier på sine hænder og kan overføre dem til koyvere. Veterinærerne ved nok, hvorledes malkekøernes yverbetændelse reagerede for nogle år siden, og hvordan den reagerer i dag. Det er også tænkeligt, at man selv kan pådrage sig en blodforgiftning, som ikke kan standses. Det er ikke en uge siden, at jeg i min konsultation havde en ung dyrlæge, som hver 14. dag fik bylder — han havde også bylder, da han kom — af bakterier, der var penicillinresistente. Og for at gøre tragedien helt fuldstændig havde han nu smittet sin kone, der var massøse eller fysioterapeut, som det nu hedder.

Selv om der næppe kan være store restkoncentrationer i de falbudte levnedsmidler, kan man ikke se helt bort fra, at konsumenterne påføres lignende risici. Hertil kommer den af sundhedsstyrelsen frem-

hævdede risiko for fremkaldelsen af overfølsomhed over for penicillin, en overfølsomhed, der som bekendt også her i landet har forårsaget dødsfald.

Det er ganske vist sådan, at hvis man opfører med at tilsætte antibiotika 2 dage før slagtedyrene dør, er der ikke noget i deres kød; men hvilken garanti er der for, at der ikke findes rester af foderblandinger, rester i gødningen, som nogle af dyrene æder rå, og hvem giver nogen garanti for, at man netop overholder dette med ikke at fodre det sidste par døgn?

Hvis nationaløkonomiske grunde virkelig klart taler for vedtagelsen af det foreliggende lovforslag, som i hvert fald er bedre end de nugældende regler, kan vi naturligvis ikke tage stilling imod det; men så må man betale prisen, og den må være en udvidet kontrol ikke blot ved prøver af foder, som foreslået i lovforslaget, men tillige en effektiv levnedsmiddelkontrol, som sikrer befolkningens sundhedsmæssige tarv. En sådan omtales ikke i lovforslaget.

Den 20. maj 1959 vedtog folketinget et lovforslag om oprettelse af et levnedsmiddelinstitut — lov nr. 182 af 5. juni 1959 — og bemyndigede indenrigsministeren til at lade et sådant indrette. Det er beklageligt, at dette institut ikke allerede er realiseret, for denne lovgivning vil give et sådant institut mange opgaver. Jeg vil derfor til slut spørge den højtærede landbrugsminister først, om salg af de endnu tilladte foderkoncentrater indeholdende lægemidler vil blive forbudt. Det synes indirekte at fremgå af lovforslagets § 3, men jeg synes, det kunne være præciseret klart, at man ikke længere kan sælge disse koncentrater, fylde dem oven på de blandinger, som nu kommer under en vis kontrol.

Og dernæst: hvilke foranstaltninger agter den højtærede landbrugsminister at foreslå for at sikre den fornødne kontrol med overholdelsen af de brugsforskrifter, der er påbudt for at forebygge, at den danske befolkning dagligt eller jævnlige indtager læge-

[Arne Bertelsen.]

midler — og for øvrigt også giftstoffer — som følge af, at slagtedyret fodres med sådanne stoffer?

Landbrugsministeren (Skytte): Jeg kan denne gang takke for de mere eller mindre velvillige udtalelser, som dette lille lovforslag har givet anledning til.

Jeg synes, vi ved en bedømmelse af lovforslaget må have for øje, at indtil nu har det været tilladt at indkøbe de lægemidler, der er omhandlet i lovforslaget; man har haft lov til at blande dem i foderet hjemme og til at fodre med denne blanding. Efter mit bedste skøn fører det med sig — hvad det ærede medlem hr. Niels Eriksen var inde på — at blandingen ikke altid er lige effektiv, og det vil sige, at man så kan risikere at tilføre de dyr, der skal have denne blanding, for store mængder antibiotika, og man kan selvfølgelig også risikere — hvis det er nogen risiko — at tilføre dem for lidt. Sammenlignet hermed må det være en fordel, at man tillader erhvervsmæssig fremstilling af foderblandinger på fabrikker, hvorved man bliver sikker på, at foderet vil fremtræde i den blanding, som er den bedste og den mindst sundhedsfarlige. Derfor kan jeg ikke se andet — og det glæder mig, at også det ærede medlem hr. Arne Bertelsen var inde på det — end at målt med de bestående forhold er dette i hvert fald bedre.

Det forekommer mig også, at det er på denne baggrund, vi må bedømme sundhedsstyrelsens udtalelser. Jeg betragter disse udtalelser, der er gengivet i deres helhed som bilag til lovforslaget, således, at man i og for sig ikke opponerer særligt mod dette lovforslag; man ønsker en kontrol i almindelighed, og man peger på en risiko i al almindelighed. Derfor vil jeg synes, at vedtagelsen af dette lovforslag ikke behøver at bero på, om man får det andet, der omtales, i orden; for vedtager man ikke lovforslaget, må vi nøjes med den bestående ordning, som er ringere. På den anden side vil jeg gerne sige til dem, der her har fremsat kritiske bemærkninger, at jeg er selv tilhænger af en effektiv levnedsmiddelkontrol, og jeg går ud fra, at landbruget også er det, fordi landbruget må være interesseret i den sikkerhed — jeg havde nær sagt den reklame —

der ligger i, at man kan sige, at levnedsmidlerne er kontrolleret. Derfor vil jeg gerne medvirke til en effektiv levnedsmiddelkontrol, og jeg kan oplyse, at loven af 5. juni 1959 om oprettelse af et levnedsmiddelinstitut er ved at blive ført ud i livet. Man har drøftet beliggenheden, og hvilke bygninger der kunne kræves til en sådan virksomhed. Arbejdet er på nuværende tidspunkt ikke så langt fremme, at jeg tør sige, hvornår det hele bliver til virkelighed; men jeg tør da godt sige her, at der selvfølgelig vil blive tale om gennemførelse af en vis levnedsmiddelkontrol; det er jeg i hvert fald sikker på. Det er i øvrigt noget, jeg gerne vil være med til at drøfte i det udvalg, som bliver nedsat til behandling af det foreliggende lovforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Teichert: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 15. december, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om sandflugtens bekæmpelse.

2) Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om ændring af lov om udførsel af kød m. m.

3) Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om ændring i lov om handel med foder- og gødningsstoffer samt grundforbedringsmidler.

[Formanden.]

4) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om stats-tilskud til nedsættelse af den amtskommunale beskatning og om omlægning af denne og den sognekommunale ejendomsbeskatning samt om forøgelse af statens andel af folkepensionsudgifterne [af Thisted Knudsen m. fl.].

Mødet hævet kl. 14⁵.

12. møde.

Torsdag den 15. december kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler landbrugsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om udlån til statshusmandsbrug m. m. og forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet.

Med skrivelse af dags dato fremsender socialministeren beretning om den 44. internationale arbejdskonference, der blev afholdt i Genève i 1960. Beretningen, hvoraf eksemplarer er omdelt, vil blive optaget i Folketingstidende, tillæg B.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Landbrugsministeren (Skytte): Herved har jeg den ære for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om udlån til statshusmandsbrug m. m. og forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet.*

Ved de 2 lovforslag søges de fornødne midler til gennemførelsen af udlånsvirksomheden til de nævnte formål stillet til rådighed for finansåret 1961-62.

Idet jeg med hensyn til forslagene enkelte bestemmelser tillader mig at henvise til de bemærkninger, der er knyttet til forslagene, skal jeg anføre følgende:

I forslaget til lov om udlån til statshusmandsbrug m. m. er rådighedsbeløbene for det kommende finansår ansat til samme beløb som i den gældende udlånslov.

Derimod foreslås forhøjelser af de gældende satser for jordkøbslån, byggelån, etableringslån og lån til omlægning til gartneridrift.

Maksimumsbeløbene for jordkøbslån foreslås forhøjet med 2 000 kr., og beløbene bliver herefter: til almindelige husmandsbrug 22 000 kr., undtagelsesvis 26 000 kr., og til gartnerier og havebrug 12 000 kr., undtagelsesvis 15 000 kr. Disse forhøjelser må formentlig betegnes som særdeles beskedne på baggrund af den fortsatte stigning i jordpriserne.

Maksimumsbeløbene for byggelån foreslås forhøjet med 4 000 kr., og beløbene bliver herefter: til almindelige husmandsbrug 63 000 kr., for større brug dog 66 000 kr., undtagelsesvis 71 000 kr., til gartnerier og havebrug 57 000 kr. og til stamparceller 71 000 kr. De herved foreslåede forhøjelser ligger noget over den af det statistiske departement konstaterede stigning i byggeomkostningerne ved opførelse af husmandsbygninger, der i tiden fra 15. august 1959 til 15. august 1960 har udgjort 4,69 pct., for et husmandsbrug udstyret med tidssvarende tekniske installationer dog kun 4,31 pct. Det må imidlertid herved tages i betragtning, at låntagerne — trods de i tidligere år foretagne forhøjelser af lånesatserne — selv har måttet afholde en stadig større del af byggeudgifterne. Det siger sig selv, at dette forhold, hvorved der lægges beslag på en ret betydelig del af ansøgerens beskedne driftskapital, kan være til stor skade for igangsættelsen af de nye brug.

Ud fra den opfattelse, at boliger på landet bør søges ligestillet med boliger i byerne på de almindelige hygiejniske områder, foreslås der endvidere åbnet adgang til ud over det almindelige lånebeløb til byggeri at bevilge et yderligere lånebeløb på indtil 7 000 kr. i de tilfælde, hvor husmandsbrug straks ved opførelsen forsynes med de mere påkrævede tekniske installationer såsom trykvandsforsyning, vandkloset, brusebad, septiktank m. m. samt evt. centralvarme. Det foreslåede lånebeløb vil ganske vist kun dække en del af disse udgifter, men det er min opfattelse, at der herved